

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hínöke

III. évfolyam 6. szám

1996. június

Alkossatok szívárvánnyalábot, melynek színeiből kiteljesedik a mindenség

Beszélgetés Laányi Gábornéval,
a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola igazgatójával.

- Az, hogy nevet válasszunk, már korábban eszünkbe jutott. A névválasztás értékválasztás is. De, hogy egy iskola elkötelezze magát értékek mellett, ahhoz

ennek az értéknek meg kell érni. Tehát a névválasztás tudatos felkészülés, folyamatos ráhangolódás kell legyen úgy a tantestület, mint a gyerekek részéről. Formálisan nincs értelme a névválasztásnak. Ezt ki kell izzadni, ez még a névválasztásnál is fontosabb. Rengeteg közös gondolkodást, beszélgetést, vitát jelent mindez.

- Az iskolának készíteni kell egy pedagógiai programot. Tehát meg kell fogalmazni az alapeszmét, azután az iskolában folyó összes tevékenységet erre a rendszerre kell építeni. Egy iskolának ettől lesz szellemisége. Mert egy iskolának mégiscsak az a lényege, amit tesz. Taníthat egy iskola bármilyen magasztos dolgokat, ha ugyanakkor azzal ellentétes eszmék érvényesülnek az iskola életében. Mert a gyereket az neveli, amit megél az iskolában.

- Egy pedagógiai program lehet formális is, de a pedagógust csak akkor segíti, ha a tantestület maga kinlódja ki a programot. A mi tantestületünk munkaközösségi és egyéb értekezletek, megbeszélések során, hosszú viták után eljutott odáig, hogy megfogalmazta saját programját, saját alap gondolatát, amelynek lényege: a személyiségközpontúság. Tehát, hogy minden gyerek a saját lehetőségének az optimumáig jusson el. A mi iskolánkban, ahol nagyon heterogén a tanulók összetétele, nem lehetnek átlagok, itt csak személyiségek lehetnek. Minden gyerekre külön oda kell figyelni, az ő saját értékeit kell kibontani a pedagógusnak, és - reményeink szerint - az így nevelt felnőttek tudnak majd emberhez méltó világot teremteni. A címadó mondat nem idézet sehonnan, ezt nem írta le senki, ezt a gondolatot a mi iskolánk tantestülete fogalmazta meg a közös megbeszéléseken.

- A pedagógusok gondolkodásában változásnak kell történni a korábbi évekhez képest. Korábban az volt az alapállás, hogy a célból kellett kiindulni. Nyilván azt is tudni kell. De nekem a pedagógusnak mégis csak abból kell kiindulni, hogy kit tanítok. És azzal a gyerekekkel kell eljutnom arra a legmagasabb szintre, melyre övele el lehet jutni. De egy más adottságokkal rendelkező gyerekekkel más szintre tud eljutni a pedagógus.

- Az, hogy Rózsahegyi Kálmán nevét felvettük, egy állomása annak a folyamatnak, amellyel az alapértéket meghatároztuk iskolánk számára. A magyar színi iskola megteremtőjének, a pedagógus Rózsahegyi Kálmán hitvallásának is alaptétele volt az emberközpont-

túság. Felismerni a tanítványban rejlő képességeket, és azt kimunkálni. Rózsahegyi Kálmán tudta azt, hogy minden ember egyedi, önálló személyiség. Tudta azt, hogy az embert nem a hibáival jellemezhetjük. A tanítványból kell kiindulni, az ő személyiségét kell tovább építeni. Ez a mi iskolánk alapelve is. Rózsahegyi Kálmán, a színész, igen fontosnak tartotta az empátia, az átélés művészetét. Igen nagy dolog, ha az egyik ember képes arra, hogy értse, megértse, átérezze, amit a másik ember érez. Enélkül eredményes pedagógiai munka nem létezik. Rózsahegyi Kálmán tanította az anyanyelv igazi érzéseket megszólaltatni tudó, hiteles használatát, mint ahogy mi is minden közreműködésünkkel ezen munkálkodunk.

- Mindezt tisztáztuk, majd megkértük a Rózsahegyi családot, és az önkormányzat engedélyét. Azután az egész iskola elkezdett készülni a névadóra. Az biztos, hogy ha egy iskola elhatározza magát egy ilyen nagy rendezvényre, az csak csapatmunka lehet. Mindenki tudja, hogy ha valami nem sikerül, akkor azért mindenki szégyellni fogja magát. Itt nincs olyan, hogy nekem ehhez nincs semmi közöm, én nem vettem részt benne. Jólesett látni a készülődést, amit a környezetből kiváltott a rendezvény. A Községi Házat meszelték, a ligetet a GYOMASZOLG rendbe tette a tanulók segítségével. A Domszög megtiszteltetésnek vette, hogy náluk ebédelünk, és ők is megtiszteltettek bennünket azzal, hogy ott is meszelték, rendben, tisztán várak bennünket. Szinte hihetetlen, hogy az emberek, akiktől az anyagi segítséget kértük, szívesen támogatnak minket. Ez nagyon jó érzés volt. Talán azért, mert néha kell az ünnep az embereknek. Érzelmileg hosszú időre feltölt mindenkit. Nagyon kedvesen és szolgálatkészen segítettek anyagilag minket. Nem is gondoltam, hogy ekkora összefogás tud kialakulni értünk. Talán mégiscsak fontosak vagyunk. Nagyon kellett már, hogy ezt lássuk. Hogy sok gond közepette a pedagógusok lássanak egy olyat is, ahogyan a gyerekeink álltak csinosan, fegyelmezetten, és szinte áhítattal figyelték a rendezvényt. Nagyon kellett, hogy ezt lássuk, hogy ezt is lássuk. Ez az a lelki muníció, amit a pedagógus kapott az ünnepen: hogy érdemes, hogy ezekért a gyerekekért érdemes.

- Teli vannak gyerekeink élménnyel, kérdésekkel. El vannak ragadtatva Rózsahegyi Marika személyétől. Hogy Amerikából hazalátogatott valaki ezért az iskoláért! Hogy az a sok személy mind eljött az iskoláért! A szülők is nagyon segítőkészek voltak. Nagyon fontosnak tartottuk, hogy gyerekeinket is megvendégeljük ezen a napon. Tehát amikor a felnőttek az ebédlőben uzsonnát kaptak, a gyerekek felmentek a termekbe és nekik süteményt osztottunk, ezt a Szülői Munkaközösség intézte. Tehát így is ünnep volt a gyerekeknek. Ez a nap mégiscsak az ő ünnepük volt elsősorban.

Szép volt az egész munka. Szép volt dolgozni vele.

Lejegyezte: Hornokné Németh Eszter

Bízzál jövődben, nemzetem!

A kereszténydemokraták az elmúlt hónapokban a belpolitikai történések során joggal konstataáltak, hogy 95 novemberében az

Országos Választmány bölcs döntést hozott. Emlékeztetőül; a döntés lényege, hogy egyelőre nem lépünk szövetségre egyetlen ellenzéki párttal sem. De természetesen elszigetelődni sem akarunk. Időt akartunk adni, hogy a pártok - így a KDNP - belső ügyei rendeződjenek, és közben erősödjünk. Hogy miben kell erősödnünk? Elsősorban abban, hogy minden erőnket a népünk problémáinak megoldására összpontosítsuk, s a belső nézeteltéréseket egyszer s mindenkorra zárjuk le!

November óta sok változás történt a politikai palettán. Az MDF ketté vált, a Független Kisgazdapárt népszerűségi indexe jelentősen csökkent, és sajnos nem nőtt számottevően a KDNP népszerűsége sem a közvélemény kutatások szerint. Május 10 és 12 között 2 napot Dobogókőn töltöttek az Országos Elnökség, és a Szakértői Tanács tagjai, valamint a megyei elnökök. A párt elnökével az aktuális politikai kérdések kerültek értékelésre. Központban az új ellenzéki együttműködés témája szerepelt. Az elnök személyesen már tárgyalta az MDF és a FIDESZ elnökeivel. Egyelőre a stratégiai kérdésekről, az ellenzéki együttműködés rendező elveiről szolt a tárgyalás. A politikai vita után kezdődött a júniusi választmány napirendjének előkészítése. Nem kisebb feladatról van szó, mint pártunk programjáról! A késő éjszakába nyúlt

mindkét nap munkája. Amit erről most el lehet mondani az, hogy a KDNP programja és stratégiája elválaszthatatlan egységet alkot. A stratégia a pillér, amire épül a program. Programunk nem propaganda eszköz, jól hangzó felelőtlen demagógia. Minden lényeges kérdésre választ akarunk adni, és meggyőzni népünket, hogy a jelenlegi pénzügyi és erkölcsi válságból a kivezető út a politikai és gazdasági fordulat. A választmány elé programunk rövidített változata kerül. Elfogadása után ez lesz az alapja az ellenzéki együttműködésnek is.

Pártunk Kulturális Bizottsága ismertette javaslatát a Millecentenárius megünneplésére. Már egy évvel ez előtt elhatároztuk, hogy együtt fogunk ünnepelni a Kárpát-medence kereszténydemokratáinak küldötteivel. A millecentenáriumi megemlékezésünk célja, hogy emlékezzünk és hirdessük

- a magyarság történelmi gyökerekkel rendelkező nemzet. Múltunkat (győzelmeinket, és vereségeinket) ismerni és tudatosan vállalni kell,

- a magyarság 1100 éve él Európában, a népek családjában. De nem germán, szláv, latin nép, hanem magyar,

- a magyarság a keresztény kultúra befogadásával vált Európa államalkotó nemzetévé,

- a magyarság jövőjét a korszerű keresztény szellemiség jegyében történő megújulás, a politikában pedig a kereszténydemokrácia biztosítja,

- erkölcsös politizálást akarunk. Európában gondolkodunk, és ehhez egyszerre kell lenni nemzetinek és nemzet felettinek.

Ünnepségünk összefogó indító gondolata: Múltunk a Jövőnk! Üzenete: „Légy hű, s bízzál jövődben, nemzetem!”

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

Gyászmenet

(Az 1944-ben elhurcoltak indulója)

Megyünk, megyünk, esőben, ködben.
Dalolunk furcsa, szép nótákat.
Télből tavaszba, nyárból őszbe,
áttiprunk vermet, csapdát, gátat.

Megyünk, megyünk szuroksötétben.
Csak bátor hitünk van velünk,
s kísérteties fényben csillog
könnytelen, lázas, nagy szemünk.

Megyünk, megyünk, bozontos-búsán.
Léptünk nehéz lesz, lassú, fáradt.
Mély gödrökbe, kátyúba zökkenünk,
imbolyogva botlunk néhányat.

Megyünk, lépkedünk vánszorogva.
(Távol vannak a nótás léptek.)
Csak visszük, cipeljük magunk:
fonnyadt, beteg, csillagos népek.

Megyünk, megyünk... Még néhány lépés,
és sosem ismert könnyülést lelünk;
pihentető lágyölű ágyba,
a sírunkba békülten esünk.

Megyünk, megyünk. Még néhány lépés.
Hosszú sorban az álmok népe.
Zsolozsmánk csendes béke kérés.
Párat lépünk és aztán vége.

MÁRTON GÁBOR

Különlegesen szép irodalmi est volt május 20-án, a gyomai művelődési központban. Gergely Ágnes költő engedett bepillantani az ő legszubjektívebb világába, s ezzel kinyitotta számunkra a verseihez vezető ajtót. Majd Polányi Éva előadóművész méltó tolmácsolásában hallhattuk a verseket.

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fölemben mindig az endrődi harangok istendicsérső szép szava kondul, melyre a vallomásos úrangyala három versével felel szívem.

Egyvel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egyvel, hogy szent szülőföldünknek adósai sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Tímár Máté

Emlékezés az endrődi zsidókra

Nincs pontos dátum, hogy községünkbe mikor telepedtek le. Annyi azonban bizonyos, hogy Ágoston János tudományos értekezésében a következőket írta 1824-ben:

„....Gyapjút a helyi zsidóknak adták el.”

„1934-ben az izraeliták száma Endrődön 80.” (Hunya Sándor: Endrőd története...)

Az endrődi zsidók benne éltek a község testében, és becsületes munkájukkal, nagy szakértelmükkel tiszteletet és megbecsülést vívtak ki. Köztük és a község más vallású lakói között nem volt sem vallási, sem etnikai probléma. A második világháború kezdetekor számuk 91 volt.

Számárányuknál nagyobb volt gazdasági szerepük, mivel megfelelő tőkével, valamint jól kiépített üzleti kapcsolatokkal rendelkeztek.

1893 és 1914 között saját iskolájuk is volt, az imaház mellett. Mikor az a tanulók csekély száma miatt megszűnt, gyerekeik a helybeli katolikus iskolába jártak. A négy elemi elvégzése után valamennyien a polgári iskolát is elvégezték. Voltak akiket szüleik nagyobb városok gimnáziumaiban taníttattak tovább. Többen egyetemi végzettséggel is rendelkeztek. Főleg, kereskedők és iparosok voltak. A szellemi foglalkozású sem volt ritka; tanár, állatorvos, orvos, ügyvéd is került ki közülük.

Tragikus sorsuk a második világháború közeledtével kezdődött. Előbb csak a sárgacsillagos megjelölést kellett elviselniük.

Magyarország német megszállásával sorsuk megpecsételődött. A gettózás előtt „a község vezetői hivatalnokok útján, baráti hangon tudatták velük a várható dolgokat” (Hirschl Mihály szavai). 1944. májusában a helyi csendőrök Kisállásra gyűjtötték össze őket. Kocsikkal költöztek a 2 km-re lévő

nagy Istállóba. Őrzésük nem volt szigorú, csak kellemetlen. Az üresen álló uradalmi Istálló állására szórt szalmán volt az ágyuk. „A csendőrök sem szóval, sem tettel nem bántottak bennünket, hisz régi jó ismerősei voltunk egymásnak. Ismerőseink, barátaink meglátogathattak bennünket, és élelmet, vizet, újságokat, postánkat is behozhatták. Eléggé megközelíthetetlen volt a szállásunk, hisz csak földúton lehetett hozzánk jutni. Egy hét múltán beirányítottak bennünket Endrődre, ahol három helyen történt elhelyezésünk: Izsák Adolf állatorvos házában, az imaházban és Grósz Zoltán gyomavégyi fatelepén. Akkor már rendőrök és csendőrök őriztek bennünket. Már tilos volt látogatásunk. Mindent csak az örök útján juttathattak el hozzánk. Június 15-én, este hat vidéki, ismeretlen csendőr vette át őrzésünket. Későn este Gyomára tereltek bennünket. Annyi csomagot vihettünk, amit kézben elbírtunk. Öregek, kicsinyek, betegek, nők férfiak vánszorogtunk, goromba felügyelet mellett. Élelmet, ruhát, iratokat, orvosságot vittünk. A község lakói valahonnan megtudták elszállításunkat, és 400 főnyi tömeg kísért bennünket. A gyomai állomáson a környező községekből is összegyűjtötték a megbélyegzetteket, majd a sötétség leple alatt marhavagonba zsúfoltak bennünket. A szolnoki cukorgyár lett a gettónk. Mintegy hatezren voltunk. Itt már könyörtelen keretlegények kegyetlenkedtek velünk. Mindent elvettek tőlünk, még a gyógyszereket is. Többünket: Grósz Zoltánt, Fenákelnét, s engem (HM) kihallgatásra rendelték. Otthon maradt értékeink után szaglászta. Grószot úgy megverték, hogy hamarosan belehalt. Aztán két csoportba válogattak, és elszállítottak bennünket. Az egészséges munkabírók Ausztriába, mezőgazdasági munkára mentünk, a többiek Auschwitzba. Az utóbbiak mind áldozatul estek a faji gyűlölködésnek.” (HM)

A barakk lakóit a hirtelen előrenyomuló szövetséges csapatok mentették meg. Legtöbbjük hazajött Endrődre. Lakásaikat feltörve, kifosztva találták. Aztán valamennyien elköltöztek községükből. Imaházukat értékesítették, lebontották. A mózesi két kőtáblát a zsidó temetőben felállított emlékfalba építették be, és abba kerültek a márványtáblák is, melyeken 44 áldozat neve volt olvasható. Sajnos gonosz kezek megsemmisítették az emlékművet.

Most a 44 hősi halott neve az 1990-ben emelt Hősök Emlékművén található, jobb oldalt az elszáradt életfaág formáját kialakítva, köztük hárman, akik munkaszolgálatosként veszítették életüket.

Az életbenmaradottak közül néhány család Izrael Államba vándorolt. (Közülük Jozsepovits virágkertésszel és volt iskolatársammal, Fischer Józseffel találkoztam azóta.)

Kiváló endrődieket veszítettünk el bennünk. Temetőjüket a Honismereti Egyesület ugyanúgy rendezgeti, mint az elhagyott katolikus temetőket, vagy az út menti kereszteket.

Legyen nyugodt pihenésük, áldott az emléküik!

MÁRTON GÁBOR

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

Kunkovác László
Balogh Rudolf-díjas fotóművész
ÉLŐ AGRÁRTÖRTÉNET
címmű kiállítását május 10-én a Földművelésügyi Minisztériumból Dr. Szekeres Béla főtanácsos nyitotta meg, mely látható a budapesti Mezőgazdasági Múzeumban, Városliget - Vajdahunyadvár.
A kiállítás június 9-ig lesz nyitva. Aki csak teheti látogassa meg a nem mindennapi kiállítást, mely összefoglaló képet nyújt hajdan volt mezőgazdaságunk sajátosságairól, szépségeiből. A kiállítás a Nagyalföld területén végzett gyűjtésből válogaták össze.

KÖZÖSSÉGI HÁZ**Június havi program**

1-én: 10 - 18 h. Mesemondó verseny a Városi Könyvtárban
6-án: 8 - 12-ig Cipő és ruhavásár
13-án, 9 - 17-ig Cipő és ruhavásár
22-én, 17 órától TEAHÁZ
Vendégünk a Sutyomba zenekar.

Működő csoportjaink

foglalkozásai a nyár folyamán:
Nyugdíjas Klub: minden hétfőn 17 - 21 óráig.
Gazdakör: minden második csütörtökön 19 - 22 óráig (Jún. 13, 27 stb)
Magányosok Klubja: minden csütörtökön 18-21 óráig.
GY.I.K.: minden pénteken 19-22 óráig
Cukorbeteg Klubja: június 12-én 17.30-tól. (Július és augusztus hónapokban szünetel)
Július havi előzetes
6: 18 órától a volt Rózsahegyi Kálmán Ifjúsági Klub találkozója.
20-26-ig Nemez és tűzzománc készítő tábor.
27: 19 órától Anna bál.

SPORT

A Békés elleni vereséggel szertefoszlottak a remények.

IV.20. Endrődi Barátság Csabacsüd	1:0
27. Battonya E. Barátság	1:1
V. 1. Szeghalom - E. Barátság	1:3
V. 4. E. Barátság - Mezőhegyes	3:0
12. Medgyesegyháza - E. Barátság	1:3
19. Békés - E. Barátság	3:1

SZIKRA eredményei:

IV. 21. Szikra - Buca	6:1
28. Tarhos - Szikra	3:1
V. 1. Szikra - Vésztő	3:0
5. Kétsoprony - Szikra	4:2
12. Szikra - Mezőberény	1:2
19. Gerla - Szikra	5:1

A SERDÜLŐK továbbra is tartják eredményüket

Endrőd - Szarvas	0:10
Csabacsüd - Endrőd	8:1
Mezőberény - Endrőd	13:0
Endrőd - Füzesgyarmat	0:11

A Tabella állása:

1. Battonya	25	15	5	5	53	- 32	50
2. Békés	25	15	2	8	52	- 31	47
3. E. Barátság	25	13	7	5	39	- 21	46

9. Gyoma FC.	25	9	8	8	35	- 26	35

Az Országos Mentőszolgálat értesítette Szarvas, Szeghalom és városunk orvosait, és illetékes egészségügyi dolgozóit, hogy megváltoztatja május 25-től az éjszakai mentőszolgálat rendjét." 17 órától másnap reggel 6 óráig terjedő időszakban azonnali, három vagy 6 órán belüli mentő igénybevételére a segélykérő 04 telefonszámokon kérjenek mentőt. Ezeket a hívásokat a fenti mentőállomásokon fogadja az otthon lévő mentőápoló, távolléte esetén a békéscsabai szolgálatvezető." Csak remélni merjük, hogy ez nem egy újabb egészségügyi „taktikus sakkjátszma” első lépése. Bizakodásunkat alátámasztani látszik a rendelkezés alábbi mondata: „A változás nem érinti a mentőgépkocsik munkarendjét, sem a nappali, sem az éjszakai időpontban, ezek változatlan óraszámokkal állnak rendelkezésre.” Bár oly messze már mögöttünk a jelmondat „legfőbb érték az ember”, de szeretneink egészsége, élete, amit sokszor a percek múló gyors orvosi segítség menthet csak meg, ugye valamennyiünknek mindig és mindenkor a legfontosabb!

Június 1-én az endrődi Községi Házban, a Városi Könyvtár által szervezett **ÜNNEPI KÖNYVNAP** lesz. 10 órakor megnyitó, majd a millicentenáriumi rajzpályázat eredményhirdetése, a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola, a Kner Imre Gimnázium, és a Városi Zeneiskola műsora. 13 órától: az „aranyfonál” városi mesemondó verseny döntője. 16 órától a 617. sz. Ipari Szakközépiskola diákjainak műsora.
Kiállítás: a rajzpályázat anyag 10-18 h-ig a könyvtárban.
Könyvárúsítás a könyvtárban 10 - 18 óráig.
Június 3-án a gyomai Városi Könyvtárban 10 órától egész napos nyitvatartással, gazdag programmal **ÜNNEPI KÖNYVNAP** lesz. 17 órától író-olvasó találkozó lesz Kővári E. Péter íróval.

Május 17-én a békéscsabai Munkácsi Mihály Múzeumban megnyílt a **JURTÁK NÉPE** c. kiállítás. A kiállítást megnyitotta: Dr. Fodor István a Magyar Nemzeti Múzeum címzetes főigazgatója. A jurtát, mint arról lapunk 2. számában megírtuk, Endrődön Szonda István és tanítványai készítették. A kiállítás október 6-ig látható hétfő kivételével naponta 10 órától 16 óráig.

Történelmi kirándulás

A KDNP Gyomaendrődi Szervezete, a 2. sz. Nyugdíjas Klub tagjaival közös kiránduláson vettek részt Ó-Pusztaszeren, ahol megtekintették Feszty Árpád festőművész századeleji hatalmas méretű körképét a honfoglalásról, melyet 2 éves munkával lengyel restaurátorok állítottak helyre. A körkép megörökíteni kívánta a magyarok 1100 év előtti honfoglalását. A látvány lenyűgöző volt. Megelevenedett előttünk minden mozzanat, és lábunk földbe gyökerezett, hiába biztattak a rendezők, hogy mozogjunk körbe-körbe. Ez az amit élő történelemnek nevezhetünk. Aki csak teheti nézze meg, mert örök élményben lesz része. A három autóbusszal érkező gyomaendrődieknek volt alkalomuk arra is, hogy a helyszínen kiállított, a népi kultúrát bemutató skanzeneket meglátogathassák.

Katolikus Krónika

Júniusi ünnepeink:

Június 2. vasárnap:	Szentháromság vasárnapja
Június 9. vasárnap:	Úrnapja
Június 13. csütörtök:	Páduai Szent Antal
június 14. péntek:	Jézus Szíve
június 24. hétfő:	Keresztelő Szent János születése
június 27. csütörtök:	Szent László király
június 29. szombat:	Szent Péter és Szent Pál apostolok

A június eseményekben igen gazdag hónap lesz. Íme, az
eseménynaptár

Június 2. vasárnap: a 8 órasi misén Endrődön elsőáldozás, utána a plébánián megvendégeljük a gyerekeket.

Június 9. vasárnap: 10 órasi mise ünnepi úrnap, a végén körmenet a szokott módon az utcán, felállítjuk az úrnap sátrakat is.

(Ezen a vasárnapon - mivel nagy ünnep - nincs esti mise!!)

június 15. szombat délután fél 5: TE DEUM a Katolikus Iskolában, azaz hálaadó szentmise a kápolnában, az évszóróval

Figyelem! A nyári hónapokban a Katolikus Iskolában nem lesz szentmise!

Június 16. vasárnap: Gyomán 10 órakor templombúcsú.

Június 23. vasárnap: Hunyán 10 órakor templombúcsú.

Június 30. vasárnap: 10 órakor ünnepi mise, a Szent Gellért ereklyéjének jelenlétében

(Az ünnep miatt ezen a vasárnapon sem lesz esti mise!!)

Egyházmegyénk védőszentjének, Szent Gellért vértanú püspöknek az idén van 950. halálozási évfordulója. (Életrajzát a Városunk elmúlt számaiban ismerttettem.) Ez alkalomból a Szegeden őrzött Ereklje körbe jár az egyházmegye területén, minden espereskerületet meglátogat. A Szarvasi Espereskerület az endrődi templomot jelölte ki az espereskerület zarándoklati helyéül. - Az endrődi templom a terület legnagyobb temploma, és központi helyen is van. És talán egy szimbolikus jelentése is van: Szent Gellért meglátogatja régi tanítványát, Szent Imrét (a templom védőszentje). -

A zarándoklat programja most van tervezés és szervezés alatt, kb. így fog alakulni:

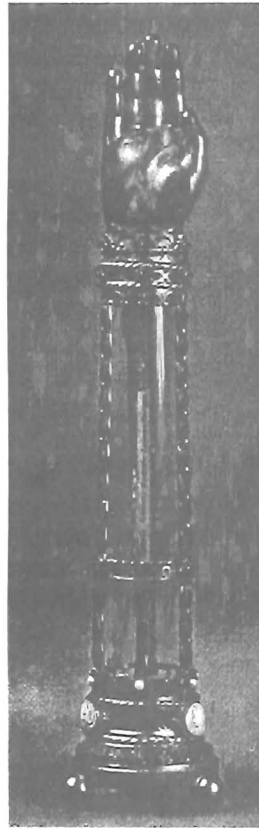
fél 10: Az Ereklje fogadása, és elhelyezése a templomban. A történelmet ismerteteti az Ereklje öre, Ábrahám István nagyprépost, a szegedi dóm plébános.

10: Ünnepi mise, az espereskerület papságának, híveinek jelenlétében. (több busz érkezésére számítunk) A mise végén a szokott búcsú nagy utcai körmenet az Erekljével.

kb. fél 12 - 13 óráig: a hívek szabad elvonulása és hódolata az Ereklje előtt a templomban

13 -15 óra: az egyes egyházközségek híveinek közös imalehetősége, fél órasi váltásokban

15 óra: Vesperás (vecsernye) Szent Gellértről, majd az Ereklje búcsúztatása.

Szent Gellért ereklyéjét Glattfelder Gyula csanádi püspök hozta Velencéből 1930-ban, Lafontaine Péter bíboros, velencei pátriárka ajándékként. Június 29-én búcsúztatták az Erekljét a velencei Szent Márk székesegyházban, ahonnan Budapesten át Szegedre vitték. Először az alsóvárosi templomban őrizték, majd a fogadalmi templom felszentelésének napján, október 24-én este ünnepélyesen elhelyezték a Szent Gellért oltáron.

„Óh, szent Gellért püspök!

Áldd meg országunkat,

Mi magyar hazánkat

És szent egyházunkat.

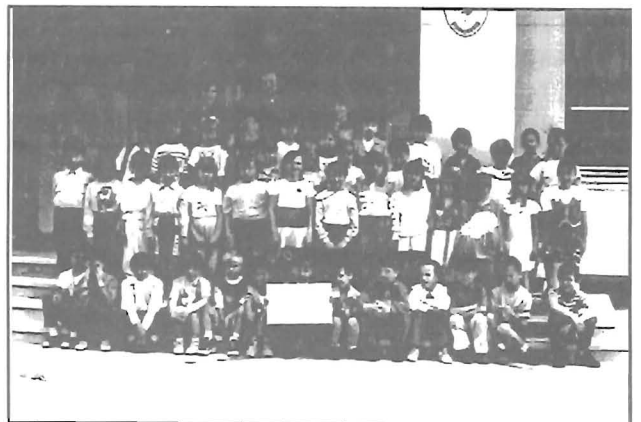
Közbenjárásodban bőven legyen részünk,

Isten irgalmába ajánld fel nemzetünk.”

MEGHÍVÓ

A Katolikus Általános Iskola tanulói szeretettel hívnak mindenkit az ünnepélyes 1. tanévzáró ünnepre, mely június 15-én, szombaton délután fél 5-kor kezdődik a TE DEUM-mal, azaz hálaadó misével, és folytatódik az évszóró ünnepélyel.

Ezúton is köszönjük mindenkinek a segítségét, támogatását. Isten fizesse meg jószágukat.

Nagyvárad ünnepelt

A váradi és környékbeli magyarság 1992 óta minden év májusában egy héten át ünnepel. Idén ötödik alkalommal került sor a VARADINUM ünnepségekre, természetesen a honalapítás millicentenáriumának jegyében május 5 - 12 között, tisztelegve Szent László emlékének is.

Május 5-én de.11 órakor megkondultak a Bazilika harangjai, s az ünnepi szentmise után körmenetben Szent László aranyozott hermáját (mellszobrát) köszöntötte a ragyogó májusi napsugár s az egybegyűlt többzezernyi ünneplő magyarság. Ehhez a naphoz

kapcsolódik még a nagyváradi egyházak rendezésében az Anyák napi események és este a budapesti Honvéd Együttes Táncszínházának előadásai.

Mint tudjuk, a Sebes-Körös-parti nagyváros, Várad 900 éve püspöki központja a magyarságnak. Itt nevelkedett Szent László király, később Ő alapította a püspökséget, s itt nyugosznak földi maradványai.

Az idén is gazdag volt úgy egyházi, mint világi eseményekben a Varadinum.

Május 6-án nyílt meg az egyházi barokk képtár a Székesegyházi Bazilikában. Csodálatos festményekben gyönyörködhetett az érdeklődő és idelátogató közönség. Ugyanezen a napon nyílt meg Morvai László budapesti tűzománc kiállítása a Tibor Ernő galériában. Este a budapesti Orpheus Kamarakórus előadását csodálhattuk meg a Székesegyházi Bazilikában.

A hét folyamán nagyon sok esemény zajlott le, de meg kell említeni a május 8-i könyvbemutatót, ahol 4 új könyv jelent meg, köztük a Varadinum 92-96 évkönyv. De volt Árpád-kori érme kiállítás, sajtó nap, a Kis-studió előadásában „megfogyva bár de törve nem” történelmi játék. Ugyancsak kiemelkedő eseménye volt az ünnepségsorozatnak a május 10-iki a Református Püspöki Palotában tartott „Mebűnhötte már e nép” c. előadás sorozat.

A hét folyamán volt még öku-
menikus istentisztelet az evangélikus templomban. Előadás: „ellenállás a kommunizmus idején” címmel. Ifjúsági délelőtti, vállalkozók találkozója és közéleti polgári fórum: Markó Béla, Tőkés László, Takács Csaba részvételével, nagy érdeklődés mellett.

Nem sorolhattunk fel minden rendezvényt, eseményt hisz nem ez volt szándékunk, csak az hogy hírt adjunk Gyomaendrőd népének ezekről a szép napokról.

A szombati nap fénypontja volt a nyíregyházi Cantemus Kórus hangversenye.

A zárónapon pedig a Szigligeti Színház matatta be Szabó Magda: Az a szép fényes nap c. történelmi drámáját.

Magyarságunknak, összetartozásunknak, szülőföldszeretetünknek felemelő, Szent László emlékéhez méltó rendezvény sorozat volt ez, az ötödik Varadinum is. Köszönet a résztvevőknek, elismerés a szervezőknek.

Kedves gyomaendrődiek!

Reméljük, hogy jövőre minél többen látogattok el hozzánk. Talán ezzel a kis híradással is elősegítettem ezt a gondolatot.

Mi mindenkor szívesen és szeretettel várunk benneteket.

STARK LÁSZLÓ

RMDSZ ügyvezető elnöke
NAGYVÁRAD

„Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne!” - idézgetem az ábeli sorokat, ha megszorít a hazavágyás, vagy vigaszt vár tőlem valamelyik földünk. Pedig Tamási Áron helyett Mikos Kelemen egyik leveléből is idézhetném a bizvást (talán még jogosabban, mint esetünkben), mivel: „...úgy megszeretém már Rodostót, hogy el nem felejtetem Zágont!” S az pedig, hogy „jogosan”, biz igen ama a kulcsra jár, hogy nekünk elszármazottaknak már nem igen feslett odahaza a búzavirág, mennünk kellett amerre a Rákosi-Kádár csasztuska-muzsikára az agyvizünk neheze döntött. S hogy a hazavágyás körözsálji topejével (gyerekriogató víziemberével) megbirkózni képesek legyünk mégis, hát összekomázzgattunk idefent a Főváros-nagyfalu dzsungelében az Endrődiek Baráti Körét, (a Vacerok Osztály nélküli Köztársaságát), ahol még a néhai Sztálin-vendégű Hunya Pista bátyánk is ismert reá a nagygazda Kovács Endre bácsira: „Emlékszel, te Bandi, milyen betyárosokat ettünk, amikor nálatok béréskedtem Décsen?” És szédelegetett körülöttünk az önmagát keresgélő világ, mi bizony évente néhányszor úgy otthon lehettünk egymás közelében, hogy utána kisebbült a gond, csihad a reuma, könnyebbült a lét, míg avizált Éva, vagy ránkaggyonistenelt Simon. Olykor temettünk, hazai földdel, örültünk ligeti vigalommal és átvállalva feleztük azt, ami nehez.

Csak hogy megiramodtak az évek, otthon is közelg a „nagy vállalkozások

Szeretetben záruljon a kör!

(Baráti javaslat az Endrődiek Baráti Körének hazatelepítésére)

kor” s lejáróra serkent idefenn az óra. Új szelek fújdognak Vacerország lankás tájain (még Zuberecz-zugba is), lassacskán elfogy a mikoskelemenek foga, s végső ideje lenne - ha már önmagába visszatérő görbe vonalnak neveztük -, hogy szeretetben és békességben a kiindulási pontjával odahaza találkozzon az endrődiségünket megtestesítő összetartozás köre. Telepedjen haza az Endrődiek Baráti Köre. Nem vet már ányékot hasznos működésre semmiféle rövidlátó részfarkú veszedelem, ott van a gyógyszálló-vállalkozás, terjeszti jó hírnevét a tájház. Egyre tartalmasabb a Művelődési Ház népszolgálatása, gyarapodnak a tegnapi mentő kiadványok, és sorakozik az újabb-újabb nemzedék is, akiknek átadhatjuk a zászlót. Velünk együtt vigyük tovább! Szépüljön tehát a jóreménység szivárványává az Endrődiek Baráti Köre, az alapítók szeretetével, bölcsességével, aggodalmaival s ábrándjaival, és nyerjen új életet odahaza, a Körözs partján, hasznosodva, míg világ lesz a világ, s a Jóisten segedelmének kegyelméből.

TIMÁR MÁTÉ

Kérjük olvasóinkat - azokat is, akik még nem tagjai a baráti körnek -, hogy írják meg véleményüket. Szeretnék-e otthon tudni a Baráti Kört, szívesen jönnének-e néha-néha haza, hogy együtt örüljünk, együtt emlékezzünk! S akik nem tagjai az egyesületnek, szívesen belépnének-e sorába?

Császárné Gyuricza Éva

Kitüntetettjeink

A Képviselő-testület még január hónapban döntött arról, hogy a millicentenáriumi év alkalmából díszpolgársággal és emlék éremmel tünteti ki azokat, akik munkásságukkal bizonyították, hogy rászolgálnak e magas kitüntetésekre.

Örömmel értesültünk, hogy a lakossági előterjesztések alapján az Önkormányzat többeket, „VÁROSUNK” szerkesztőségi tagjai közül, érdemesnek talált e megtisztelő cím adományozására.

Díszpolgári címet kapott VASZKÓ IRÉN ny. tanárnő, szerkesztőségünk tagja, aki évtizedes, fáradságot nem ismerő munkájával, elévülhetetlen érdemeket szerzett népi kultúránk fejlesztésében és megőrzésében.

Ugyancsak díszpolgári címet kapott TÍMÁR MÁTÉ író, költő lapunk külső munkatársa, sok évtizedes irodalmi és társadalmi munkásságáért.

Gyomaendrődért emlékplakettel tüntették ki MÁRTON GÁBOR ny. tanárt, szerkesztőségünk tagját, a kultúra és a sport terén kifejtett több évtizedes munkásságáért. Több endrődi polgár élettörténetét örökítette meg könyv alakban.

Díszpolgári címet kaptak még: Kállai Ferenc színművész, Honti Antal grafikusművész, valamint a Kner család elhunyt tagjait posztumusz tüntették ki.

Gyomaendrődért emlékplakettet kaptak: Tímár Vince az Önkéntes Tűzoltóság újra feltámasztásáért, Katona Sándor, aki nagyban hozzájárult az önkéntes tűzoltóság technikai felszereltségéhez, Armin Setzer, Katona Sándor segítőtje, Kner Nyomda kollektívája, akik évek óta segítik a várost nyomdai kiadványokkal, Sólymosi Jánosné, a gimnázium létrehozásában játszott jelentős szerepéért, Varga Lajos olimpikon, aki a torna sport terén szerzett érdemeket, Pésó Béláné, az öregszoői kulturális munkájáért. Posztumusz tüntették ki Papp Zsigmondot, szobrászati és festészeti munkásságáért, G. Nagy Lászlót, a szülőotthon megalapítóját, Varga Gyulánét a városi képtár létrehozásáért.

VÁROSI GONDOZÁSI KÖZPONT

G Y O M A E N D R Ő D

Sallai ut 4.

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

H E L Y B E N

Intézményünk összes gondozottja és dolgozója nevében ajánljuk ezt a verset azoknak az embereknek, akik dönteni akarnak a megöregedett gyomaendrődi állampolgárok fölött.

Gyomaendrőd, 1996. május 08.

Gonda Edit
Gonda Edit

intézményvezető

Nagyon szépen kérek titeket,
Szeressétek az öregeket.
A reszkető kezű ősz apákat,
A hajlott hátú jó anyákat...
A ráncos és eres kezeket,
Az elszürkült, sápadt szemeket...
Én nagyon kérek titeket,
Szeressétek az öregeket

Simogassátok meg a deres fejeket,
Csókoljátok meg a ráncos kezeket
Öleljétek meg az öregeket,
Adjatok nekik szeretetet.
Szenvedtek ők már eleget.
A vigasztalók ti legyetek.
Én nagyon kérek titeket,
Szeressétek az öregeket.

Ne tegyétek őket szűk oduba,
Ne rakjátok őket otthonokba.
Hallgassátok meg a panaszukat,
Enyhítsétek meg bánatukat.
Legyen hozzájuk szép szavatok,
Legyen számukra mosolyotok.
Én nagyon kérek titeket,
Szeressétek az öregeket.

Óbecsey István:
**Szeressétek
az öregeket**

Ők is sokat küzdöttek értetek,
Amíg fölnevelkedtetek.
Fáradtak ők is eleget,
Hogy ti módosabbak legyetek.
Ők is elfogadtak titeket,
Mikor Isten közéjük ültetett.
Azért kérek titeket,
Szeressétek az öregeket.

Ha majd az örök szeretet
Elhívja őket közületek,
Ti foglaljátok el a helyüket,
Mert ti lesztek majd az öregek.
S mindazt, mit nekik tettetek,
Azt adják nektek a gyerekek.
Azért előre intelek titeket,
Szeressétek az öregeket.

Rózsahegyi Marika, Rózsahegyi Kálmán unokája

„Ennél szebb ajándékot a világon senkitől soha nem kaptam, mint ezektől a gyerekektől a délelőtti és délutáni műsoraikkal. A műsor alatt figyeltem az én 32 éves fiam arcát, ahogy előre dülve, térdére könyökölve, tágult szemekkel nézte az egészet. Az egész Endrődöt megszerettem úgy, ahogy van. Semmi különös nem történt. Sétáltam a Körös partján, az utcákon. Békét éreztem magamban, nyugalmat. És közben rájöttem, ezt szerette és ezt találta meg nagyapám is Endrődön. Az Amerikában élő leszármazottak mindig tudták, hogy Endrőd van, én erre nagyon vigyáztam. Azt akarom, hogy legyenek büszkék gyökereikre. És akárhová sodorja is őket az élet, akárhogyan is alakul az életük, vállalniuk kell a gyökereiket származásilag is és mindenképpen.”

Nádas Dorottya, Rózsahegyi Kálmán dédunokája.

„Nagyon tetszik az egész nap, szívet melengető. A mai világban ez nagyon ritka. Örül az egész család. Gondoltuk, hogy készülnek az ünnepségre, de hogy ilyen gyönyörű lesz, arra nem gondoltunk. A szeretet, a tisztelet, ami átjárja az egész napot, ez a legnagyobb élményünk, Mindenkinél minden megmozdulásából ez látszott.”

Gergely Ágnes író, régi endrődi diák

„Van egy angol mondás: Naming is creating - ez azt jelenti, hogy a megnevezés: alkotás. Az iskola azzal, hogy Rózsahegyi Kálmán nevét választotta ki, egyúttal azt is kinyilvánította, hogy semmi sem idegen tőle, ami művészi. Ezt az iskola mind a délelőtti, mind a délutáni műsorával hitelesítette is. A műsoroknak a szerkezetét szeretem a legjobban: dramaturgiailag nagyon jól megkomponált volt mind a kettő, volt bennük

K Ö R K É R D É S :

fokozatosság. Bármely nagyvárosban megállta volna a helyét ez a műsor. Ismét nagyon sok tehetséges gyereket láttam. Ha riportot csinálnak velem Pesten, mindenhol sokat beszélnek arról, hogy szülőheiyemen sok a tehetséges gyerek. Már nevetnek, azt mondják, elfogult vagyok. De mi mást mondhatnék, ha tényleg így van. Az igazgató és az államtitkár komoly, értékes beszédet mondtak, ez nagyon sokat jelent. Rózsahegyi Marika pedig olyan természetesen beszélt és viselkedett a mikrofon előtt, ami méltó egy színészdinasztiához. Felvillanyozta a hallgatóságát, láttam az arcokon. De a nap hőse mégis csak az a gyerek volt, aki - bár igen rosszul lett - mégis elmondta a műsorban a szövegét és csak azután lépett el a csoporttól. Fegyelmezett gyerek.”

Dr. Dinya László helyettes államtitkár, régi endrődi diák.

„Nagyon tetszett a műsor, örülök, hogy ilyen sok tehetséges gyerek van itt. És, hogy sok ambíciós tanár is van, akik kihúzzák a gyerekből a tehetséget. Egy jó tanári karral mindent meg lehet csinálni. Ha átvészelné az iskola ezt a szűkös időszakot, ha a tanári karnak sikerülne együtt maradnia, akkor előbb-utóbb meglesz a támogatás is. Új programok vannak kirajzolódóban, pl. a nemzeti informatikai stratégia. És azt hiszem majd, hogy valamennyi iskolát fel kell szerelni tisztességesen számítógépekkel, hozzávaló telefonokkal, hogy a gyerekek ugyanúgy megtanulják a számítógép használatát mint a betűvetést.”

Dr. Farkas János, az iskolai alapítvány elnöke, régi endrődi diák

„Csak szuperlatívuszokban nyilatkozhatom. Engem egyetlen dolog zavar, hogy az iskolai alapítvány az én nevemet hordozza formai okok miatt. Jobban örülnék, ha AZ ENDRŐDI GYEREKEKÉRT lenne az alapítvány neve, és persze annak is, ha minél többen fizetnének az alapítványba, mert vannak itt nagyon tehetséges gyerekek, akik gyöngyszemei lehetnének a jövő század tudományának.”

Dr. Frankó Károly polgármester

El vagyok ragadtatva a műsortól, örülök, hogy ilyen sokan eljöttek. Kár, hogy Szöllősi Istvánné nem jött el, mint ahogy nem jött el a gyomai óvodai emléktábla avatására sem. Itt Endrődön érzem azt, amit Gyomán hiányolok. Az endrődiek büszkék arra, hogy voltak, és vannak kiemelkedő alakjaik, és ez mindenkinek ügy, fontos, erről beszélnek. Gyomán a mai napig a tanárokat nem lehet meggyőzni arról, hogy ők is elnevezzék az iskolájukat.

Dr. Farkas Jánosné Lapatinszki Mária régi endrődi diák
Nekem még mindig ez az ISKOLA, csupa nagybetűvel, pedig már régen elkerültem, sokfelé jártam. De, ha álmodom, ide álmodom.

Polányi Éva a 2. sz. Ált. Iskola tanára, régi endrődi diák

Nagyon tetszett a műsor. „Rózsahegyi neve mosolyog” - ez tényleg igaz. Látszott, hogy minden pedagógus akarja, hogy rendőven legyen minden, szép legyen az ünnepség.

Csorba Csaba jegyző

„Nagyon szép jó volt a műsor”

Mi a véleménye a névadó ünnepségről?

Iványi László plébános, régi endrődi diák

Nagyon meg vagyok hatódva a rendezvénytől. Tetszik az, hogy egyfajta értékválasztás történik. Most demonstrálja az iskola, hogy humán értéket akar képviselni.

Dr. Valach Béla képviselő

Ötéves képviselői pályafutásom alatt már voltam néhány ünnepségen. Másutt általában vagy a gasztronómiai élvezetek által való kapcsolatteremtés, vagy a politika dominál. Úgy érzem, ez volt az első olyan ünnepség, amelyen a főszereplők a gyerekek, és amelyen az érzelmi gazdagság dominál, és nem törekedtek egyéb előnyök megszerzésére, egyéb eszközök bevetésével."

Knapcsek Béla képviselő, volt endrődi diák

Magas színvonalú volt a műsor. A káposztáslepenynek viszont, amivel megkínáltak, nagyobbak kéne lenni. A szélessége jó, csak hosszabbnak kéne lenni."

Dr. Kovács Béla képviselő, volt endrődi diák

„Csodálatos volt a műsor, megható. Azokat az érzéseket hozta elő az emberből, amelyek - bár részben eltemetve -, de még helytel-közzel megvannak azokban, akik elszakadtak a községtől.”

Vaszkó Tamás, a szeghalmi gimnázium igazgatója, volt endrődi diák

„Érzelmi alapon megszerkesztett műsor volt, ami egyben az emberi értelemhez is szólt. Az igazgatónőnek szívből gratulálok, a tantestületéhez is. Gyönyörűen beszélnek ezek a gyerekek, nyugodtan. Annak is örülök, hogy sok endrődi eljött, erre rég volt példa. Több ehhez hasonló rendezvény kellene”.

Vaszkó Imre a Vadásztársaság elnöke, volt endrődi diák.

„Csak gratulálni lehet. Hiányoljuk Tímár Mátét.

Ronyecz Pálné nyugdíjas tanár, volt endrődi diák

„Megható volt. A műsort előadó gyerekek méltóak voltak Rózsahegyi Kálmánhoz.

Holubné Hunya Anikó a zeneiskola igazgatója

„Csodálatos volt ez a műsor, a Rózsahegyi család is nagyon tetszett.”

Rózsahegyi Kálmán
Szonda István munkája

R. Nagy János képviselő

Megható volt a műsor, emberközel. Mindenki nagyon udvarias volt.

Jhrin Pál

„Anyai nagyapám édes unokatestvére volt Rózsahegyi Kálmán. Gratulálok a szép műsorhoz.”

Altné Terike nyugdíjas tanár, volt endrődi diák

□Nem jó passzban vagyok. Az egész ünnepség alatt Hanyecz Mihályné Terike járt az eszemben,

milyen jó volna, ha ő is itt lehetne.”

Márton Gábor nyugdíjas tanár, volt endrődi diák

„Nagyon örülök, hogy Rózsahegyi Kálmán, az én kedvencem ilyen nagyszerű helyet foglalt el az iskola életében. Kívánok az iskola minden tanárának, dolgozójának és diákjának erőt, egészséget. Örülnék, ha az iskola tanítványai közül minél többen érnének el névadójukhoz hasonló eredményeket.”

Lejegyezte Hornokné Németh Eszter

Köszönjük, hogy támogatták rendezvényünket!

Áfész Gyomaendrőd, Almási Gergely, Ambrózi László és családja, Bárdi Zoltán, Béke Vadásztársaság, Békési Mihály, Bela Imre, Búza Mihály, Cartoon BT, Csikós János, Dinya László, Corvo Bianco, Dinya Máté, Dinya Zoltán, Mar-Zol Kft., Dógi Jánosné, Dr. Koleszár József, Dr. Valach Béla, Erdei Ferenc, Farkas Károlyné, Farkasinszki Zsuzsanna, Gellai Gyula, Gyomaendrőd Város Önkormányzata, Gyuricza Éva, Hegedűs József, Hídfő étterem, Hőtechnikai és Gépipari Kft., Hunya István Turul Cipő, Kert-Kivi Kft., Kner Nyomda, Koloh Gellértiné, Kovács Lajos, Kovácsné Erika, Kner Nyomda, Kövessy Péter, Közösségi Ház, Ladányi Gábor, Lading János, Lázár Sándor, Ligno Kft., Lizák István, Mahovics Erika, Marsiné Giricz Erzsébet, Martinák István, Márton Gábor, MAVAD Kft., MOL Rt. Orosháza, Németh Dezső, OTP Rt. Gyomaendrőd, Özv. Dinya Máténé, Pentament Kft., Roósz Ádám, Sikér GMK, Szabó Lajos, Szabóipari Szövetkezet, Szujó Zoltán, Szülői Munkaközösség, Thermix Építőipari Szöv., Tímár Lajos, Turi Tamásné, Újlaki Szabolcs, Várfi András, Varga Tibor, Varjú József, Vaszkó Lajos, Vékonyné Sztancsik Ágnes.

Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola
tanulói és dolgozói,
Ladányi Gáborné igazgató

IFJÚSÁGI OLDAL

Vágyam, hogy ferencrendi szerzetes lehessek

Kedves Zsolt, sokan ismerünk a templomból, láthatunk, amikor ministrálsz, de láthattunk a „három kívánság” című televíziós műsorban is. Kérlek, mutakozz be olvasóinknak.

- Szécsi Zsolt vagyok, 1981-ben születtem Endrődön. A Rózsasági Kálmán Általános Iskola 7. b. osztály tanulója vagyok. Osztályfőnököm: Vaszkó András.

Kik segítettek a hit útján járni?

-Többen. Elsősorban II. János Pál pápa ösztönzése, akitől már választ is kaptam leveleimre. Választ és biztatást! De a hit útján segítettek Gyulay Endre püspök úr, Iványi László plébános úr, Giricz Vendelné hitoktatóm, Szabó Incéné volt óvónémim, de segítettek a szerkesztőség tagjai is.

Említetted, hogy levelezel a szentatyával. Mit szoktál Neki írni?

- Első levelemben megírtam, hogy mennyire tiszteltem és szerettem személyét. Csodálom azt, amit a Vatikánban tesz értünk, az emberiségért. Következő levelemben azt kértem, hogy változzon meg a törvény, hogy 18 éves kor alatt is

lehessenek szerzetesek. Örömmel újságot kaptam, hogy leveleimre választ kaptam.

Szerzetes szeretnél lenni?

- Igen minden vágyam az, hogy szerzetes lehessek!

Mikor határozta el magad?

- Volt egy álmom. A jó Istennel álmodtam, beszélgettem Vele. Azt mondta: Fiam Te szerzetes leszel. És azóta én erre készülök.

Most mi foglalkoztat leginkább?

- Most? Meghívást kaptam Pannónhalmáról a milicentáriumi ünnepségekre. Lázasan készülök.

Köszönöm a beszélgetést, kívánom, hogy vágyad teljesüljön. Ahhoz viszont, hogy ezt elérj, sokat kell még tanulnod, még több jó eredményt elérned. Ehhez adjon a jó Isten Neked erőt, és erős akaratot!

UNGVÖLGY JÁNOS

Közöljük a Vatikánból érkezett második levelet.

Pedagógus napra

(1980)

Téged köszöntünk, ki nekünk adod
Hófehér lelked minden virágát,
Sok boldog órát, sok boldog napot.

Téged köszöntünk, ki nekünk adod
A tiszta szó, s értelem varázsát,
És lelkünkben élő boldog holnapot.

Téged köszöntünk, ki nekünk adod
A tudományok élet-virágát,
S a „tündérországot” megmutatod.

Téged köszönt ma ez ifjú csapat,
Rózsakerted minden egy virága,
Kikből a szeretet, s hála fakad.

S elhozták e két gyöngyszemet Néked,
Hogy amerre jársz nehéz utadon
Csak rózsákat fakasszon az Élet.

Császár Ferenc

STAATSSSEKRETARIAT

ERSTE SEKTION
ALLGEMEINE ANGELEGENHEITEN

A Vatikánból, 1996. április 29.

Kedves Zsolt!

Szeretnélek értesíteni soraid vételéről s egyúttal közölni, hogy János Pál pápa köszönetet mond a tisztelet és bizalom vele szemben ismételtén mutatott jeléért.

Ami kérésedet illeti, szabadjon tanácsolnom, hogy fordulj a plébános úrhoz vagy a hitoktató tisztelendő úrhoz, mert egy személyes beszélgetés folyamán jobban meg tudják adni a számodra fontos felvilágosítást és a megfelelő tanácsokat.

Megbízásból mellékelve küldök egy keresztet és egy rózsafüzért.

A Szentatya szeretettel kéri imájában a feltámadt Krisztus áldását és erejét Neked, kedves Hozzá tartozóidnak és mindazoknak, akik az élet és hit útján Hozzád közel állnak.

Áldásos jókívánságokkal

Sandri
MONS. L. Sandri, Assessor

Régészeti ásatások

Endrődön

IV. Árpád kor

Mielőtt az Árpád-kort tárgyalnám, szeretnék két hibát kijavítani melyek az előző számokban félreértést okozhattak. A „Városunk” áprilisi számában a szármatakról szóló írásomban „Sírfolt” helyett rosszul sírbolt szerepelt. A májusi számban: az avarok szövetségesei a frankok, nem pedig ahogy megjelent: a franciák. A hibákért elnézést kérünk.

A mai számunkban igyekezem röviden szólni mi is volt a Körösök vidékén az Árpádok alatt. Természetesen lakott terület volt. Hiszen a települések keletkezéséhez minden adottsága meg volt.

Békés megye legnagyobb helysége ebben az időben Décs volt. Ma décsi páskum a neve. Décsen 75 ház volt. Míg a mai Békéscsaba területén 26 ház. Több kis falu volt ezen a területen. A török hódoltság alatt ezek a kis falvak elpusztultak.

A következő falvakról maradt feljegyzés. Sima, Tölgy (Kügynek is nevezték), Csejt, (Chejte), Maráz, Nyárszegh, Endréd. Az írások említik egy „Zentmargitheghaz (Szentmargitegyháza), és egy Zentmiklósegyháza nevű helyet. Sajnos, hogy hol voltak ezek, ezt nem tudhatjuk. Hiszen elpusztultak, az írások is, és nem települtek vissza a lakói. Talán nevüket őrzi a Szentmiklós-zug? Sajnos mind a tatár pusztítás, mind a török pusztítás végzetes volt.

Egyes régi írások szerint a Simai-zugban apáca kolostor is állt! Talán ezt nevezték Szent Margit-egyházának?

Az Árpád korból szinte minden részén a mai községnek, az ásatások alkalmával került elő lelet, edénytöredék, néha fém tárgy. Ezekről szeretnék most beszámolni.

Körülbelül 500 olyan terület van ahol valamilyen lelet előkerült az Árpád-korból. Ezek között vannak templomok (Décs, Csejt, Tölgy), vannak temetők, edények (bogrács edény), és még sok más.

1879-ben Cserenyecz József akkori vasútőr talált, „az endrődi anyakörös medrében a simazugi sárga part alatt” 4,188 m hosszú ezüstözött láncot. A lánc 37 kis gyűrű nagyságú karikával egybefűzött, 10 cm hosszúságú 36 szemből állt.

A Tölgy (Kügy) falu helyén a kubikosok egy páncélos vitézre bukkantak. Kardjának markolata arannyal volt fedve, melyet leszedve egymás között szétosztottak. Ezen kívül gyakran találtak minden bizonnyal régi tárgyakat az emberek, amit nem szívesen mondtak el, mert féltek, hogy be kell szolgáltatni.

Nézzük hát most azt, hogy amit a régészeknek nem mondtak el, de sokat tudtak róluk.

Ezeket, mint mondákat kell leírom, mert szájról-szájra terjedt. Ilyen monda vagy valóság a Kalmár aranyai. Honnan halottam? Először Gellai Etel nénitől Csudaballán. Ő úgy mondta: A Kalmárok szegény emberként kerültek ide. Kevéske földjükön azonban egy alkalommal aranyat találtak. Az aranyak között voltak „arany borjak”. (Amennyiben a hír igaz, ezek

szarvasok is lehetnek).

Amikor Endrődre kerültem, találkoztam egy Bálint István bácsi nevű napszámossal. Ő Kalmáreknál szolgált. A történetet igaznak mondta, annyi változással, hogy ezeket az arany „ökröket” szekérrel együtt az almariumban őrizték. Etel néni szerint az ajtó fölött volt felfüggesztve. Mert az ő nagyanyja, csöre Vaszkó Róza ott szolgált Kalmáreknál, tehát látta! E két változat szerint az aranyak sorsa az lett, hogy Kalmár „József” vadászpuskájával véletlenül meglőtte az egyik cselédjét, és az nem jelentette fel, kárpótlásul az aranyakat kérte.

Én a Kalmárok utódaitól megkérdeztem, azt mondták, ők nem hallottak erről semmit.

Megkérdeztem a Hunyán lakó Uhrin István nevű ismerősömet, aki igen nagy tudású, mindenre emlékező. Sok adatot kaptam már tőle és feleségétől gyűjtő munkám során. Mind ő, mind a felesége tudtak erről a mondáról. Édesapjuktól hallották. Ők az arany ökrökről tudtak. De arany és ezüst pénzről is. Az ők elmondása szerint a Kalmárok az arany állatokat és az ezüst pénzt a gyulai kórháznak ajándékozták azzal a kikötéssel, hogy a Kalmárokat ezért ingyen fogják gyógyítani.

Lehetséges-e ez a monda? Szerintem igen, mert mint mondják sok mindent rejt a föld! Az állatok lehetnek szarvasok, mint a nagyszentmiklósi leleten. Hiszen a fiatal szarvas elnevezése a nép körében szarvasborjú.

A Csejttel határos türkevei részen tarsolylemezt is találtak e század elején. (az említett Gellai Etel néni és Bálint István bácsi, ha élne, 120-130 éves lehetne)

A szomszédban halt meg sok évvel ezelőtt Timár Imre bácsi és a felesége Jánosi Ilona néni. Ők személyesen mondták el, hogy a paskomi tanyájuknál répa gödör ásása közben egy „vitézre” bukkantak. „Szép szál ember volt valaha”. Kardja markolata cifrázott arany volt. Ők az aranyat leszedték, összenyomták, majd amikor az oroszok bejöttek, szövő fonalat tekertek rá, és a többi fonál közé tették. Az egyik orosz kotorászott a szakajtóban, nehéznek találták a fonalat és elvitték azt a kettőt, amiben az aranyak voltak.

A leletek megmentése segíti történelmünk jobb, alaposabb megismerését. Ezért mindig tisztelettel írom le azok nevét, akik a földben talált értékeket beszolgáltatták még ha nem is kaptak érte jutalmat, mert a tisztességnek egyfajta értelmezése van: a becsület. Történelmi tudatunk parancsolja, hogy megmentjük ami népünk múltját, hazánk jobb megismerését elősegíti. Én röviden ismertettem szülőföldünk történetét. Tisztelegni akartam kis írásaimmal az 1100 éves évfordulóra. Amit írtam, azzal szigorúan ragaszkodtam az eddigi kutatásokhoz. Hiszem, hogy akadnak olvasóink között, akik szívesen olvassák múltunk egy részletét, talán tudnának is leletekkel kapcsolatos hasonló tudósításokat mondani. Szívesen meghallgatjuk, hiszen minden mondának van valami alapja.

Köszönettel:
VASZKÓ IRÉN

Az endrődi pusztára átköltöző nemeskerekiek, s velük közel egyidőben érkező társaik az omladozó középkori templom környékét szállták meg. A hajdani falu helyén létrejött az új Endrőd. Az alapító családokhoz a következő években, sőt évtizedekben is csatlakoztak telepések. 1733-ban a lakosság száma kb. 250 fő

(kb. 50 család), viszont 1734-ben már 744-en laktak Endrődön. Ha az említett számadatok pontosak, akkor valószínűleg 1734 tavaszán egy újabb (harmadik) telepésraj költözött a községbe. Egy év alatt ilyen mértékű népességnövekedés csak így válik lehetővé.

Arra a kérdésre, hogy kik voltak - a nemeskerekieken kívül - Endrőd első lakói, viszonylag pontosan lehet válaszolni. Az endrődi anyakönyvet Sztankovics János plébános kezdte el vezetni 1733-ban. Az anyakönyvből kigyűjtöttem az 1733 és 1738 között beírt neveket. A XVIII. századi paraszti társadalom ismervelei alapján szinte bizonyosra vehető, hogy valamilyen minőségben (szülő, keresztszülő, esküvői tanú stb.) csaknem mindenkinek a neve, aki Endrődön lakott ezekben az években, előfordult legalább egyszer az anyakönyvben.

Sokkal nehezebb azonban arra választ adni, hogy honnan érkeztek az endrődi „honfoglalók”, s a későbbi évtizedekben hozzájuk csatlakozott társaik. Erre a kérdésre teljes és pontos választ valószínűleg sohasem fogunk adni, alapvetően azért, mert a telepések egy része - szökött jobbágy lévén - eltitkolta származási helyét, és nevet is változtatott. Ennek ellenére úgy gondolom, hogy további hosszú és alapos kutatómunkával sok részletében ez a problémakör is feltárható. Jelenleg úgy látom, hogy az endrődiek jelentős része a Gömör és Kishont megyei Fazekaszaluzsány (Hrnciarske Zaluzany), Susány (Susany), Nagyszuha (Vel'ka Sucha) Cserepes (Hrnciarska Ves) és Rimaszaluzsány (Rimavske Zaluzany) falvak környezetéből, a Zólyom megyei Gyetva (Detva), Nagyszalatna (Zvolenská Slatina) és Nagyócs (Ocová) falvak körzetéből és a közbeeső Nógrád megyei településekről (Poltár, Paróca, (Pravica), Tótkisfalva (vieska), Szklabonya (Sklabina)...) költözött a községbe. Jöttek családok még Borsod megyéből, s kisebb számban Aszód környékéről.

Megszokott jelenség a XVIII. század közepéig, hogy a volt török hódoltság területén létrejött új települések lakosságának egy része elhagyta a helységet, ahol éppen csak megtelepedett, és másik faluba, mezővárosba költözik. Az okok több félek voltak: a jobb megélhetés reménye, újabb adókedvezmények, a rokonok hívó szava, a vallással kapcsolatos problémák, közelebb kerülni a városokhoz, piachelyhez stb. Békés megyében a megye területén belül is megfigyelhető ez a jelenség, és Endrődöt sem kerüli el. Endrődre is költöztek lakosok, pl. Békéscsabáról a Polják és Tímár családok, de jelentősebb az Endrődről történő elvándorlás. A XVIII. század 30-as 40-es éveiben több olyan névvel találkozunk az endrődi anyakönyvekben, akiknek viselői később a megye más

Fejezetek a régmúlt időkől VI.

ENDRŐD TÖRTÉNETE A XVIII. SZÁZADBAN (népesedés - nemzetiségi viszonyok I.)

letelepedtek Endrődön.

TÍMÁR ANTAL

Az endrődi anyakönyvben 1733 és 1738 között előforduló nevek:

Árva, Bacsa, Baksa, Bak, Balás, Bálint, Baranyi, Barna, Benedek, Benko, Bindis, Bíró, Bobák, Bonus, Boros Boto, Bukora, Buza Csányi, Cserenyecz, Cserni, Czero, Czmarkó, Dányi, Daró, Danók, Dávid, Deák, Dibala, Dinya, Dobos, Dudás, Eke, Fadgyas, Farkas, Fazekas, Fekiacs (Fekécs), Filip (Fülöp), Füleki, Gáll, Gericz (Giricz), Goda, Gombos, Gonda, Gyepes, Gyulai, Gyuricza Halász, Hanyecz, Hegedős, Holupka, Hornok, Horváth, Hresjan, Hrikas, Hrubí, Juhász, Karkus, Katona, Kemény, Király, Kiss, Kocsi, Kocsalko, Kolenics, Kovács, Kucsalka, Kukla, Kulik, Kuracsik, László, Latkovszky (Látkóczki), Latovica, Lengyel Lestyánszki, Ludányi, Mastala,

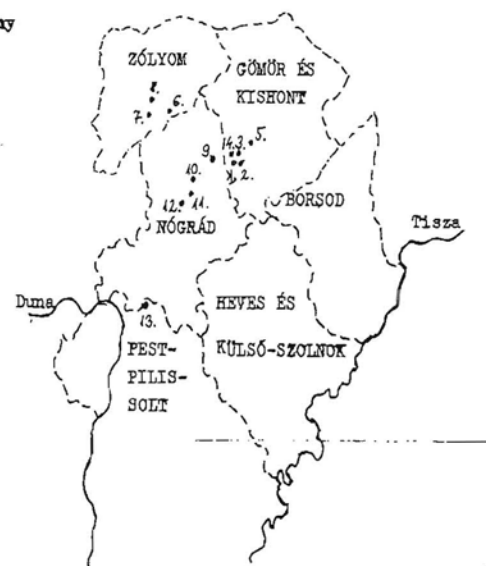
Matika, Medveg, Mesó, Mészáros, Mikó, Molnár, Mucska, Nagy, Nátori, Németh, Oravec, Pap, Pohorelec, Pleva, Polyák, Povraznik, Rábaközi, Rácz, Rupcsó, Salamon, Sárközi, Simó, Sinkár, Sipos, Smír (Smíri), Sötér, Szabó, Szadlenko, Szakállas, Szalkai, Szepesi, Szerkó, Szilágyi,

Szpisjak, Sztanyik, Sztropko, Szujó, Szuszed, Szügyi, Tamási, Tar, Terenyi, Timár, Tokár, Tóth Tózsér, Túróczi, Tyellár, Uhrin, Urbán, Váczi, Valovecz, Varga, Vaszkó, Vég, Wrana, Zilhai, Zsámbéki.

(A kiemelt nevek megtalálhatók a Nemeskerek lakóiról készült összeírásokban is.)

▲ SZÁMMAL JELEZETT HELYSÉGEK

1. Fazekaszaluzsány
2. Susány
3. Nagyszuha
4. Cserepes
5. Rimaszaluzsány
6. Gyetva
7. Nagyszalatna
8. Nagyócsa
9. Poltár
10. Paróca
11. Tótkisfalva
12. Szklabonya
13. Aszód

HELYTÖRTÉNET

Fogalmazvány az endrődi plébánia történetéből

1944 októbertől 1945 áprilisáig

A községben a közigazgatási hatalmat a Vörös Hadsereg bevonulása után egy ideig a M. Kommunista Párt Végrehajtó Bizottsága gyakorolta a csonka községi eljáróság bevonásával.

Az igazoló bizottság Endrődön is megalakult, az egyház alkalmazottai közül Klinghammer Lászlót függesztette fel állásából első fokon. A felmentésről még nem érkezett döntés.

Időközben visszatértek és elfoglalták állásukat Földváry Kálmáné, Csősz Mária, Orbók Erzsébet, Gáabriely Irma. A tanterület azóta új tagokkal is gyarapodott. Nem tért vissza Endrődre Bisztray Dóra polgári iskolai tanárnő.

A Népházat először a Magyar Kommunista Párt, később a MADISZ Ifjúsági egyesület foglalta el. A Hunyadi utcai munkás otthont a Magyar Nők Demokratikus Szövetsége foglalta el.

Áttekinthetetlen károk érték a plébánia irattárát és a plébánia könyvtárát. A kárt kb. 20 százalékra lehet becsülni. Az anyakönyvekben a következő károkat találtuk:

- születési anyakönyv:

az első kötetben hiányzik és megsérült néhány lap az 1885. I. 1-el kezdődő anyakönyv első lapjának fele 1899 júniusától szeptemberig terjedő részben sérülések és hiányok vannak, több lap kitépve maradt meg.

- házassági anyakönyv:

az 1944. februártól szeptemberig terjedő rész kitépve maradt meg, az öt utolsó bejegyzés fele hiányzik. Más hiányt nem találtunk. A plébánián az irodai páncélszekrényt feltörték, de szemtanúk elbeszélése alapján semmi nem volt benne.

Az iskolákat is sok kár érte... sok anyakönyvi napló elégett Dr. Borsiné Finta Jolán tanítónő lakásában. Ott voltak, mivel az iskolában katonákat szállásoltak el. Az iskolákat az igazgatók távolléte miatt rendkívüli körülmények között Hunya Lajos tanító vezette. A tanító-testület anyagilag rendkívül súlyos helyzetbe került. Egy ideig semmit sem kaptak a tanítók, később a község a kultusz tárca terhére juttatott késedelmesen némi összegeket... Ma is ott tartunk, hogy egy tanító havi fizetése talán egy napra elég a megélhetéshez, bár 30 millió.

1945 április 16-tól

Április közepén a község elhordatta a plébániáról a búzát. Eddig a káplánszobákban kívül minden tele volt egy méter magasságban búzával (a hatóság búzaraktárnak foglalta le a szobákat). Bizony az egész épület nagyon rossz állapotban volt.

Eljött a szeptember, előkészítettük az iskolai évet. Kovács Mátyás igazgató, Szabó Elek és Paróczai Gergely még mindig távol voltak. De azért... a tanítás mindenütt beindult. Sőt az ún. demokratikus általános iskola 5. osztályát is megnyitottuk úgy a belterületen, mint az Öregszőlőben.

December közepén a főhatóság Öregszőlőbe rendelte lelkésznek Tóth Alajos hittanár... az volt ugyanis a terv, hogy az öregszőlősieknek legyen külön papjuk... Az öregkerti hívek örömmel fogadták lelképászorukat. Özv. Duberné adott a lelkésznek szállást és a hívek közös adományából látta el. Az... éjféli szentmisén zsúfolva volt az öregszőlői iskola kápolnája.

1945. évben megkeresztelkedett 168 újszülött - 85 fiú, 83 lány - törvényes volt 152, törvénytelen 16. Házasságot 101 pár

kötött... Meghalt 175 ember.

1946. Súlyosan érintett bennünket, hogy Tóth Alajost egyik prédikációjáért letartóztatta a politikai rendőrség, és Gyulára vitték. Ahol azonban 4 hét múlva felmentették. De Endrődre már nem jött vissza a lelkész.

Említésre méltó, hogy az idej feltámadási körmenetben olyan hatalmas tömeg vett részt, amelyre öreg emberek is alig emlékeznek. A menet eleje már a plébánia végén ment, a vége alig hagyta el a templomkertet.

Nevezetes volt június 13, ekkor szabadult ki a fogságából Csernus apát úr...

... Az iskola évet elég jó eredménnyel zártuk. Paróczai Gergely és Szabó Elek tanítók is hazajöttek amerikai fogságukból. Még Kovács Mátyás igazgató van oda orosz fogságban.

A nyári vakációban jött a rendelet, hogy az iskolát át kell alakítani általános iskolává. Vagyis megszűnik a polgári és gimnáziumok alsó négy osztálya és minden gyerek 6 éves kortól 14 éves korig ugyanazt fogja tanulni városon és falun egyaránt.

Az általános iskola megszervezésére minden adottságunk megvan...

1946-ban megkeresztelkedett 168 újszülött 84 fiú, 84 lány, törvényes 158, törvénytelen 10. Házasságot kötött 136 pár... Meghaltak 143-an.

1947. Megemlékezésre méltó esemény történt 1947 május 31-én községünk életében. Mindszenty József esztergomi bíboros-érsek Orosházára menve... templomunk előtt megállott, majd rövid... fogadtatás után bement a templomba, ahol imádság után rövid beszédben buzdította a nagy számban összegyűlt híveket hitük megtartására.

1948 júliusában történt az iskola államosítása. Endrődön a csejti községi iskola kivételével minden iskola katolikus jellegű volt. A bizottsági tárgyalás 1949. XII. 3-án volt a központi leányiskola irodájában. A minisztériumon kívül képviselve volt az iskola és a társadalmi szervek. A tárgyalás közben kifejezésre jutott, hogy természetesen az iskolában továbbra is lehet szentmisét mondani, úgy, mint eddig volt. A harmóniumok is államosítva lettek, mivel az iskola is használta azokat, bár egyházi célt szolgáltak, a szentmisénél is lehet használni. Az oltárokat, ahol oltárfülke is van az iskolában, ott lehet hagyni, máshonnan el kell vinni. Az iskolatelen lévő harangok az egyház tulajdonát képezik, nem esnek államosítás alá, azért el kell vinni azokat az iskola területéről...

Keresztelés: 179 (87 fiú, 92 leány), házasság 74. Elhunyt 109 (12 gyermek, 97 felnőtt).

1952. Január 16-án meghalt Gonda Keresztély, volt ciszterci rendű áldozó pap, aki a felszabadulásakor az egyházközségben lelképásztori teendőket végzett, azóta pedig nevelői pályán működött. A hívek nagy sokasága kísérete utolsó útjára...

Március 6-i hatállyal az egyház birtokában lévő Népházat a mellette lévő Szt. Antal alapítvány házzal és a Hunyadi u. 22. sz. ún. Munkásotthont a Községi Tanács Végrehajtó Bizottsága állami tulajdonba vette...

1953. Ebben az évben keresztelés 174, 90 fiú, 84 lány, házasságkötés 62, elhunyt 142, 11 gyermek, 131 felnőtt.

1954. Ebben az évben kereszteltek száma 193, 97 fiú, 96 lány-, házasságkötés 62, elhunyt 142 - 11 gyermek, 131 felnőtt.

1955. A kereszteltek száma 168, - 89 fiú, 79 leány -, házasságot kötött 77 pár, elhunytak 90-en - 8 gyermek, 82 felnőtt.

irodalmi oldal

Endrődi Szabó Ernő:

(argentin tangó)

tegnapelőtt tegnap koraeste vagy késő délután
öt? tiz? ötven éve? vagy régebben talán?
amint ott ültem - ugyanúgy mint most
ám most is ugyanott - a kávéház teraszán
szóval akkor ott - és most is - (valahogyan
mintha jáspis illata és fenn mintha jáde-ég)
a levegőben valami fellobban kigyúl kiég elég
a levegőben valami hirtelen-ősz valami furcsa ámulat
egy jóleső de mégis idegen érzés valami józan kábulat
valahonnan akkor valami édes riadalom (és bennem
most is ez a jáspis-ősz ez a karcfinom fájdalom
amikor etimegica nevetve (fecseggve befordul a sarkon
karonfogva és nekipirulva jönnek az úszásból a
teniszezésből a fiúzásból - gömbölyű far feszes keblek
karjuk mézesre sült - ott és itt lesem őket
panamakalapom karéja és villogó konyakospoharam mögül)
szóval akkor azon a napon - tegnap?? tegnapelőtt?
öt? tiz? ötven? vagy még jóval azelőtt? kibomlott
bennem valami nevenics érzés (valami karc-finom fájdalom
koraeste) mikor a túloldalon barnájából rábiccentett
szerkesztőúr-ady-endre akkor azon a délutánból szétindázó
esten a korzó - váradon kolozsvárt kassán vagy épp
budapesten - mézizű élveteg s elomló zenéjével volt
teli (az utcákon szertesztét) plakátrengeteg hirdeti:
a tűzoltózenekart vezényli weinberger szepi) és szállt
remegve habosan kerengve az argentin tangó szállt piros
tetők fölött lebegett szétterülve s lenn a kertben
rózsák dáliaik hortenziák rejtették szirmaik közt a
számtalan bódult szerelmes pillepárt fénylett pezsgett
forrt az esti város: lám habot vet örvénylik kavargó
az úttestre ki-kicsap dagadoz színes folyamként az
emberáradat: diákok inasok fess bajuszos gigerlik s
mint farsangi maskarák csákokban s mentésen k.u.k. katonák
emitt masamódok s tarka szoknyák között fújtató madám közeleg
s a pingvinküllemű főügyész is fölűnik - karján libeg a
patikus negédes neje - s mögöttük két negédes úrilány
nyomában libeg a görnyedt gardedám és száll remegve habosan
kerengve az argentin tangó száll az esti ragyogás fölött
szétömölve mi ideleenn árad pezseg a korzó szóval
akkor azon a napon tegnap vagy azelőtt öt - tiz vagy ötven
éve vagy száz évvel ezelőtt (a levegőben hirtelen
valami ősz valami barnuló pillanat az olvadó jáspis-
égbolton valami kábult riadalom és bennem fájdalom)
az asztalon konyak és szál gerbera és tangó kereng
ömlik ragyogva remegve és felejtethetetlen a késődélután
(a koraeste) amikor lassúdan alámerült zuhanórepülésé
után talpaspoharamban egy magányos pillangó
gyöngyházzsínű
összezúzott teste.

Endrődi Szabó Ernő Endrődön született. Költő, újságíró, kritikus. Először népművelő könyvtáros volt, majd a Fővárosi Művelődési Ház munkatársa. Versei megjelentek: Jelenlét, Peremvidéken, Új Auróra, Stádium, Jászkunság c. folyóiratokban. Önálló kötetei: Lelet, Kinyitom az időt. Édesapja Szabó Ernő, édesanyja Tímár Adél.

A most közreadott verse a Tevan kiadónál lévő, rövidesen megjelenő, verses kötetének egyik szép darabja. Olvasóink figyelmébe ajánljuk. Talán több és alaposabb figyelmet érdemel e mű, mely a szabatos versformától kissé eltér. Az egyszerű, rímes vershez szokott olvasóink számára talán szokatlan ez a hang... ízlelgessék, hiszem, hogy ráéreznek a költő üzenetére.

- argentin tangó - egyetlen lendületes, többszörösen összetett mondat, amely egyszerre szól a költő pillanatnyi tér-időbeli helyzetéről - Budapesten ül egy kávéház teraszán - s arról a furcsa, ámult, kábult lelkiállatról, mely kiragadja a pillanatnyi térből, időből, hogy azt érezze átélte már mindazt, ami valójában sohasem történt meg; lelki történések csupán, de mert átérezte leírta új költői valóság. Köznapi embernél de ja vu (ejtsd: dézsa vü), a költőnél több és más. Egy kicsit Nagyvárad, Kolozsvár, - Ady Endre is rábiccentett - egy, ötven- tiz- a száz év előtti akárholi magyarhoni utca forgataga; s e borongós hangulaton átsejltő múlt, jelen...

Beszélgetés

egy hajdan volt gazd' asszonnyal

néprajzi riport

I.

Gyomára kerültem én tizenháromba, kilencszáz-tizenhárom vót, annyi bizony. Tizenkilenc esztendő vótam, amikor Tatád menyasszonya lettem. Hatvankét esztendőt iltem ott vele Gyomán, ótán hát idekerültem apadékkal Csabára hetvenhétbe. Az esküvőnk vót kilencszáz-tizenháromba, februárba tán? mán a napját se tudom, csak arra emlékszem, hogy hó vót. Vót ott olyan céció fijam, te! ha láttad vóna...iletembe annyi nippet nem láttam vót...úgyhogy kösségi rendőrök csináltak helyet. Hogy mír vótál ilyen kíváncsiak a nípek, nem tudom. Hát az öreg G. Nagy, apósom kirukkolt ám, ott a lakodalomba, pincérek terítettek, tálaltak az úri kaszinóba. A zenét meg messzi környéken híres cigánybanda atta, bizon' fijam Farkasinszki Imre és bandája muzsikált. Jaj de szípen tudott az...tutta az húzni, ha eszembe jut potyognak a könnyeim... Tatáddal oztán úgy ismerkedtünk meg, hogy hmm...hát ezek nagyon jó viszonyba vótak, apósom, szóval az én apám, meg apósom, akkor mán ríges-rígúta. Osz mindig vicceltek vele, egymásközt, hogyhát még nászok leszünk. Osztán eccer mi berinyi jányok átmentünk Gyomára, mer mindig aszonták, hogy nem merünk átmenni, merhogy olyan vadak vagyunk, szígyellősök vagyunk. Akkor osztán nyáron átrándultunk Gyomára, én, Kecz Cuszka, meg húgom Kati, meg mán nem jut eszembe a másik kettő neve. Hát osztán ott megállapították biztosan egymásközt, hogy ez a Zsuzsika jó vóna néked Laci. Ki is kísírt bennünket a vasútra, még az utiköccsítet is kifizette. Ótán oszt nemsoká jött az após jeleníteni. Aszonta oszt apám Tádi...ű nem avatkozik bele, kérdezd meg elébb a fiatalokat, a fiatalok döntenek, a jányom Zsuzsika.

folytatás a 15. oldalon

Szeretek emlékezni. Különösképpen azokra az évekre, amiket a nyaralás mindennapos örömeivel töltöttem a nagyszüleimnél. Már gyermekkoromban is rendszeres

érelklődéssel figyeltem az embereket. Ez jó ember, ez rossz, ez béketűrő, ez esetlenül gyámoltalan. A tanyai emberek természetes eszükkel, okos, furfangos, figyelemre méltó emberek voltak. De soha olyan sokszínű egyéniséggel nem találkoztam, mint az én „sógorbácsim” volt. Csak így neveztük őt: Sógorbácsi. Törékeny, aprócska kovácsmester. Okos, művelt, talpig „úriember” volt, rendkívül gazdag szókinccsel. Ha nem sürgette a munka, órákig tudott anekdotázni.

Hogyan lett a tanyavilág nem éppen tehető kovácsa? Tanulságos története van annak.

Valaha három híres-neves vendéglőt, rangos házakat mondhatott magáénak különböző nagyvárosokban. Tekintélye volt, még a városatyák is megsüvegezték.

Csak hogy felettebb kedvelte a hegy levét. Ez még nem lett volna baj, de kedvenc mondása szerint: „Ökör iszik magában”. Sűrűn koccingatott a vendégeivel, akik gyűltek a potyára, mint a legyek a mézesmadzagra. És ki kérne fizetséget a meghívott vendégtől? Így aztán sógorbácsi sorsának lejtőjén egyre lejjebb csúszott. Utoljára volt egy még mindig jó vendéglője, ahonnan az út egyenesen a rigalyosi kovácsműhelyig vezetett. Előre látó szülei, hogy biztos kenyér is legyen a kezében, kitanították vele a kovácsmesterséget.

A történet fonalát megszakítva ide kívánczik az a kicsit háborzongató történet, amit gyakran felemlített: Fiala segéd korában komáival gyakran elidőzött valamelyik füstös kiskocsmában, hogy éjfél vetette haza a népes társaságot. Útjuk a temető mellett vezetett el, de bátor legények lévén még sem borzadtak a túlvilági csendtől. Hanem egyszer valaki a társaságból csak úgy tréfából, megkérdezte:

- Ugyan mit csinálnak ilyenkor a halottak?

- Pipálunk! - felelte nyomban egy síron túli hang.

No, megtáltosodtak erre a legények. Hónuk alá vették a papucsot és lelkiük szá-

kadtával futottak hazáig. Csak másnap derült ki, hogy a temetőcsősz tréfálta meg kissé a kapatos társaságot. Hanem azért attól kezdve mindig kellő tisztelettel megsüvegezték a holtak birodalmát.

Sógorbácsi élete delét már jócskán meghaladta, mikor kicsi nénenket feleségül vette, s vele együtt a birtokába került a műhely is, ahol aztán élete végéig verte a vasat. Jó kovács volt, a gazdák is kedvelték. A műhely mindig tele volt vendégekkel, pedig itt csak a kalapács koccant, nem a borospohár. Itt volt a tanyavilág „úrikaszinója”. Nincs a világnak olyan parlamentje, amiben élénkebben folynának a politikai viták, mint ott. De megcáfolandó, hogy csak az asszonyok pletykásak, pikáns kis kalandok hősei is pellengére kerültek, míg szünet nélkül csengett az üllő, szuszogott a fújtató, csak úgy pattogtak a szikrák! Volt munka bőven. Ekevas élezés, boronák javítása, lópatkolás. A ráfhúzásnál magam is sokszor segítettem. Mert mi gyerekek is gyakran ott sündörögtünk a nagyok között, és jókat kuncogtunk a jóízű paraszti disputákon.

Télen, mikor megcsappant a munka, a jó kovács kaszalkalapácsokat, sárkaparó vaskókat gyártott tömegével, és vasárnaponként járta az országos vásárokat, ahol úgy elkapkodták tőle, mint a cukrot.

Történt egyszer, hogy egyik kedves vendége, nem is egyszer, nem is kétszer, el-el sülyesztett a bő csizmaszárbá egy-egy már heverő remekművet, csak úgy a birtoklás örömeért. No, megállj csak! - gondolta a mester, és ügyesen a gazda keze ügyébe csempészett egy még tűzforró, de a hűtővízben már feketére edzett kalapácsot.

A vendég rákapott a csalira, de bizony vesztére. Egy pár pillanat múlva sűrű füst szállt fel a csizmaszárból, tüzet fogott a gatyaszár, és a pórul járt szarka féllábon, jajgatva, ugrált a műhely közelében terpeszkedő kubikgödör felé, s egy csukafejessel eltűnt a szemük elől. A gödörben ugyan víz csekély volt, az is bepillézett, ősz utolja lévén, de volt

Sógorbácsi, a kovács

a fenekén méternyi mély, sűrű, hinárral beszótt bűzös pocsolya. Pár pillanat múlva úgy emelkedett ki belőle a gazda, mint egy újkori Neptun, fején csöpögő hinárkoszorúval, kezében egy rozsdás vasvilla! Úgy kapaszkodott a nyelében mintha az mentené meg a víz, vagy a tűzhaláltól, de leginkább a szégyentől.

Hogy mit keresett a vasvilla a pocsolóban? Annak is története van.

Néha bizony nagyon rágós volt a vaskenyér, s ha tudta is a jó öreg, hogy ő maga volt sorsának kovácsa, azért olykor a várások után hazafelé jövet, be-betért az útszéli csárdába, s úgy elbúsult a poharak mellett, hogy otthon aztán, lázadása jeleként, a kubikgödör sűrű sarába dobált a javításra váró munkaeszközöket.

Hétfő hajnalra aztán elszállt a borocska göze, és kezdetét vette a horgászás. Alkalmas szerszám volt erre a szalmahúzó horog. Többé, kevésbé sikerült is felszínre hozni az elmerült javítani valókat.

Hanem, hogy, hogy nem, ilyenkor mindig benépesült a ványai országút, és titkon somolygó jó ismerősök oda- odaszóltak a morcos öregnek:

-Pecázik, Sándor bácsi? Van-e osztán kapás?

Hogy mit felelt az én Sándor sógorbácsim, azt sose tudjuk meg, sűrű kis fekete bajusza elnyelte a szavakat, mint ahogy őt is elnyelte a könyörtelen idő.

Egy napon elnémult az üllő, elpihent a kalapács, kihunyott a parázs a fújtató alatt. Az „úrikaszinót” belepte a pókháló és a feledés.

Jobb is volt így. Legalább nem érte meg az én nagyon szeretett Sógorbácsim, hogy utolsó menedékét, a jól felszerelt kis kovácsműhelyt, elkivánják tőle a felettes hatalmak. Azt úgy sem élte volna túl.

A Göncölszékér kerekére most bizonyára ő feszíti rá a csillagszórókat szétröppentő ráfokat.

Az égi fújtató örökös fénye világítson neki, és mindazoknak a kedves vendégeinek, akik már utána mentek!

IVÁNYI MÁRIA

folytatás a 14. oldalról

Hát oszt nekem vót mán akkor egy udvarlóm, egy csabai tanító, Nazán Pál. Fiam ha láttál szíp embert mint az... dehát apámék kicsit elleneztek, tanítóhoz, kódushoz nem adlak Zuzsika, aszonta Tádi. Jaj az kűdött nekem annyi csomagot, az a Mazán... de annyit, hogy-hogy minden híten, tudom is hány kilós csomagot?...vót abba...cukorkák, déli gyümölcs, meg mittudom én mi? Nem mondom, én szerettem... szerettem..., de hát Tati nagyon ellenezte. Tudod fiam, apósom, meg apám ott ismerkedtek, ott a gyomaji-berinyi határnál, a nyilasba, ott vót főggyük. Ó ezek ott együtt vótak gyerekkoruktól ismerték egymást. Ótan meg ott vót Miska testvirem, meg Laci... azok is ugyi Tatád meg Miska őrizték a disznót, bírkát mikor mit osztán osztán közbe

összementek, csak ott komáztak, nagyon jó viszonyba vótak ezek együtt. Osz Miska is mindig aszonta, bolond leszel ha nem műsz hozzá...hát így vót osztán. Megvótunk, gürcöltünk sokat együtt, nem iltünk rosszul. Hát emlékszel fiam úgy szólítottuk egymást; „Kedves”. Nem veszekettünk mi sose. Az én dógom vót a háztartás, az övé a gazdaság, nagyon jó gazda vót, mások is monták első gazda vót Gyomán. Gyerekkünk nem lehetett, elment ami lett vóna is.

Magnóról lejegyezte és szerkesztette: Cs. Szabó István
Adatközlő: Özv. G'ecsei/ Nagy Lászlóné 1983. Mezőberény - 1988.
Békéscsaba.

Volt Gyoma Hősök Emlék útja 57. sz. alatti lakos. szül: Ailer Zsuzsanna

Folytatjuk...

THERM U X

ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep utca 3.
Telefon: 66/386-614, Fax: 66/386-226

- Fenyőgerenda és fenyőfűrészáru kapható.
- Tetőszerkezet faanyagára megrendelést felvesszünk.
- Fehér, világostölgy, fenyő laminátos bútortlap, igény szerint méretre vágjuk, él föliázzuk.
- Osztályozott kavicsból bármilyen betonkeveréket előállítunk.

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT új helyen: Gyomaendrőd, Fő u. 204.
(a Gyógyszertár mellett) vezető áron kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

GYERMEKCIPŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio Papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

Cipészek, Figyelem!

Női-férfi-gyermekcipő talpbélést rendeljen

SZONDÁTÓL

Szonda István

5502 Gyomaendrőd,
Rózsahegyi u. 11.
Telefon: 06 60 351-876

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-143

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Bútort közvetlenül a gyártól!
Endrődön közvetlenül a

DÁVID BÚTORBOLTBAN

nagy választékban, szolid áron kaphatók az alföldi
bútor kft. és még 4 bútorgyár termékei.

havi ajánlatunk:

- francia ágy (160 cm) 37.900-tól
- TV állvány 6000
- ülőgarnitúrák 4 db-os, 68.000-től
- kiegészítő és kisbútorok reklám áron!

Címünk: Gyomaendrőd, Blaha Lujza u. 1 sz.
tel.: 66/386-262

**Az ablak
teszi
a házat**

MŰANYAG AJTÓK ABLAKOK GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETERE IS.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1.
Tel/Fax: 66/386-879

Dinya Zoltán
vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1. 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.
Tel.: 05-66/386-578 Tel.: 06-66/386-578
06-30/436-781

VÁROSUNK, Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrődi Szervezete

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Gellai József, Hornokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Ginicz Erzsébet, Márton Gábor, Ungvölgyi János, Vaszko Irén

Felelős Kiadó: Vaszko András elnök

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házinyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1